

Annexure –VI
UNIVERSITY GRANTS COMMISSION
BAHADUR SHAH ZAFAR MARG
NEW DELHI – 110 002.

Annual/Final Report of the work done on the Minor Research Project.
(Report to be submitted within 6 weeks after completion of each year)

1. Project report no. : Final
2. UGC Reference No. : F.23-312/12/ (WRO) Dated 25.02.2013
3. Period of report: from : 01.04.2013 to 31.03.2015
4. Title of research project: “मराठवाड्यातील कथालेखकांच्या कथेचे स्त्रीवादी दृष्टिकोनातून आकलन
5. (A) Name of the Principal Investigator : Dr. Sambhaji Venkatrao Patil
(b) Dept. : Marathi
(c) College where work has progressed : Dept. of Marathi, Rajarshi Shahu
Mahavidyalaya (Autonomous), Latur
6. Effective date of starting of the project : 01.04.2013
7. Grant approved and expenditure incurred during the period of the report:
 - a. Total amount approved Rs.55000/- (Fifty Five Thousand Rupies Only)
 - b. Total expenditure Rs. 58079 /- (Fifty eight thousand and seventy nine rupees only)
 - c. Report of the work done: (Please attach a separate sheet)
 - i. Brief objective of the project –
निवडक लेखिकांच्या कथांच्या अभ्यासासाठी प्रस्तुत संशोधनाची उद्दिष्टे -
 - १) मराठवाड्यातील लेखिकांच्या कथांचा आढावा घेणे.
 - २) मराठवाड्यातील कथा लेखिकांच्या कथेचे स्त्रीवादी दृष्टिकोनातून आकलन करून घेणे.
 - ३) स्त्रीवादाचा प्रभाव व स्त्रीविषयक जीवनजाणिवा समजून घेणे.
 - ४) समकालीन मराठी कथालेखनात मराठवाड्यातील कथा लेखिकांचे लेखन नेमके कोठे आहे, तपासून पाहणे.
 - ५) मराठवाड्यातील लेखिकांच्या लेखनामागील मुख्य प्रयोजन कोणते आहे, ते जाणून घेणे.
 - ६) स्त्रीवादी विचारप्रणालीचे नवसमाज निर्मितीचे उद्दिष्ट कितपत साध्य झाले ते तपासून पाहणे.
 - ७) स्त्रीवादी दृष्टिकोनातून स्त्री जीवनाचा दर्जा ठरविणे.

लता गादगे यांची कथा ग्रामीण स्त्रियांचे भाव व श्व उलगडणारी आहे. आपल्या बोलीभाषेसह निम्न मध्यमवर्गीय व कनिष्ठ वर्गातील स्त्रीचे भाव व श्व त्यांच्या कथेने अधोरे खत केले आहे. त्यांच्या कथेतील

स्त्रियां सोशीक, समंजस आ ण कष्टाळू आहेत. घर-कुटुंब आ ण संसाराकडून त्यांच्या माफक अपेक्षा पूर्ण न झाल्यामुळे त्या दुःखी आहेत. ल लता गादगे यांच्या कथांचे वै शष्ट्य म्हणजे मूकब धर, वेडसर, भोळसट अशा दुर्लक्षित स्त्रियांच्या दुःखाला वाचा फोडण्याचे काम त्यांनी केले आहे. ग्रामीण जीवनातल्या स्त्रियांची अस्सल अनुभूती त्यांच्या कथांतून येते. छाया महाजन आ ण ल लता गादगे यांच्या कथेतील स्त्री- संवेदन आ ण स्त्रीवादी दृष्टिकोनाचा वचार करण्यात आला आहे. भारतीय स्त्रीजीवन शोधताना त्यांच्या जीवनातील दुःख, वंचना, कुटुंब व्यवस्थेतील घुसमट, पुरुषांचा स्त्रियांकडे पाहण्याचा दृष्टिकोन, सामाजिक बंधने, ग्रामीण जीवनातील उपेक्षित, दलित, कष्टकरी शोषित स्त्रीजीवन, कौटुंबिक नातेसंबंध आ ण त्यातील ताणतणाव, अपत्यहीनतेचे दुःख, पतीचा ववाहबाह्य संबंध, स्त्रीची शत्रू स्त्री, आत्महत्या, जळत प्रकरणे, पुरुषांची व्यसनाधीनता, पत्नीकडे संशयाने पाहण्याची वृत्ती, स्त्री केवळ उपभोग्य वस्तू-वासना शमवण्याचे साधन अशा अनेक कारणांनी दुःखी झालेल्या स्त्रियांच्या व्यथा चित्रित झालेल्या आहेत.

ii. Work done so far and results achieved and publications, if any, resulting

From the work (Give details of the papers and names of the journals in

Which it has been published or accepted for publication

1) ललिता गाडगे यांच्या कथेतील स्त्री संवेदन

(UNIVERSAL Research Analysis, UGC Approved & Peer Reviewed Research Journal, ISSN: 2229-4406, Impact Factor 3.00, Sep.-2014 to Feb. 2015)

2) छाया महाजन यांच्या कथेतील स्त्री आणि स्त्रीवादी दृष्टिकोन

(VISION RESEARCH REVIEW, UGC Approved, Refereed & Peer Reviewed Research Journal, ISSN: 2250-169X, Impact Factor 3.00, Dec.-2014 to May 2015)

iii. Has the progress been according to original plan of work and towards achieving the objective if not, state reasons -

iv. Please enclose a summary of the findings of the study. One bound copy of the final report of work done may also be sent to the concerned Regional Office of the UGC.

‘मराठवाड्यातील निवडक कथांले खकांच्या कथेचे स्त्रीवादी दृष्टिकोनातून आकलन’या

लघुशोध प्रकल्पाच्या नि मत्ताने स्त्रियांच्या बहु वध जा णवांच्या अभ्यासाबरोबरच स्त्रीवादी दृष्टिकोनातून

मराठवाड्याची निवडक कथा या कथासाहित्यातून चित्रित झालेली स्त्री समजून घेता आली. दोनशे-

सत्वादोनशे वर्षे निजामाच्या जुलमी राजवटीत मराठवाडा दडपला गेला होता.

मध्यमवर्गीय स्त्री-जाणवेची कथा छाया महाजन यांनी लहिली. उत्तम लघुकथाही

लहिल्या आहेत. त्यांच्या कथेचे अनुभव वश्व मोठे आ ण वै वध्यपूर्ण आहे. भारतीय स्त्रीवादी दृष्टिकोनातून यांच्या कथेकडे पाहावे लागेल. त्यांच्या कथांतील नायिका समन्वयवादी भू मका घेतात. जहाल स्त्रीवादासारखे टोकाचे पाऊल टाकत नाहीत. ले खका छाया महाजन यांनी एका मुलाखतीतून स्त्रीवाद आ ण चळवळी वषयी मांडलेली- 'घर-संसार सांभाळून स्त्रियांनी करीअर करावे' अशी भू मका त्यांच्या कथेतील मुख्य व्यक्तिरेखांचीसुद्धा आहे.

ल लता गादगे यांची कथा ग्रामीण स्त्रियांचे भाव वश्व उलगडणारी आहे. आपल्या बोलीभाषेसह निम्न मध्यमवर्गीय व कनिष्ठ वर्गातील स्त्रीचे भाव वश्व त्यांच्या कथेने अधोरे खत केले आहे. त्यांच्या कथेतील स्त्रियां सोशीक, समंजस आ ण कष्टाळू आहेत. घर-कुटुंब आ ण संसाराकडून त्यांच्या माफक अपेक्षा पूर्ण न झाल्यामुळे त्या दुःखी आहेत. ल लता गादगे यांच्या कथांचे वै शष्ट्य म्हणजे मूकब धर, वेडसर, भोळसट अशा दुर्ल क्षत स्त्रियांच्या दुःखाला वाचा फोडण्याचे काम त्यांनी केले आहे. ग्रामीण जीवनातल्या स्त्रियांची अस्सल अनुभूती त्यांच्या कथांतून येते.

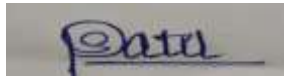
छाया महाजन आ ण ल लता गादगे यांच्या कथेतील स्त्री- संवेदन आ ण स्त्रीवादी दृष्टिकोनाचा वचार करण्यात आला आहे. भारतीय स्त्रीजीवन शोधताना त्यांच्या जीवनातील दुःख, वचंचना, कुटुंब व्यवस्थेतील घुसमट, पुरुषांचा स्त्रियांकडे पाहण्याचा दृष्टिकोन, सामाजिक बंधने, ग्रामीण जीवनातील उपे क्षत, द लत, कष्टकरी शो षत स्त्रीजीवन, कौटुंबिक नातेसंबंध आ ण त्यातील ताणतणाव, अपत्यहीनतेचे दुःख, पतीचा ववाहबाह्य संबंध, स्त्रीची शत्रू स्त्री, आत्महत्या, ज ळत प्रकरणे, पुरुषांची व्यसनाधीनता, पत्नीकडे संशयाने पाहण्याची वृत्ती, स्त्री केवळ उपभोग्य वस्तू-वासना शम वण्याचे साधन अशा अनेक कारणांनी दुःखी झालेल्या स्त्रियांच्या व्यथा चित्रित झालेल्या आहेत.

छाया महाजन यांचे स्पर्श, ओढ, नकळत, वळणावर, मोरबांगडी हे कथासंग्रह आ ण ल लता गादगे यांच्या 'आयुष्याच्या काठाकाठाने', 'दुःख आ ण अश्रू' आ ण 'प्राजक्ताची फुलं आ ण दाह' हे तीन कथासंग्रह यांचा अभ्यास करण्यात आला. छाया महाजन आ ण ल लता गादगे यांच्या कथांच्या स्वरूप- वशेषांचा वचार करण्यात आला आहे. मध्यमवर्गीय स्त्री-जा णवेची कथा छाया

महाजन यांनी लहिली. उत्तम लघुकथाही लहिल्या आहेत. त्यांच्या कथेचे अनुभव वश्व मोठे आ ण वै वध्यपूर्ण आहे. भारतीय स्त्रीवादी दृष्टिकोनातून यांच्या कथेकडे पाहावे लागेल. त्यांच्या कथांतील नायिका समन्वयवादी भू मका घेतात. जहाल स्त्रीवादासारखे टोकाचे पाऊल टाकत नाहीत. ले खका छाया महाजन यांनी एका मुलाखतीतून स्त्रीवाद आ ण चळवळी वषयी मांडलेली- 'घर-संसार सांभाळून स्त्रियांनी करीअर करावे' अशी भू मका त्यांच्या कथेतील मुख्य व्यक्तिरेखांचीसुद्धा आहे.

ल लता गादगे यांची कथा ग्रामीण स्त्रियांचे भाव वश्व उलगडणारी आहे. आपल्या बोलीभाषेसह निम्न मध्यमवर्गीय व कनिष्ठ वर्गातील स्त्रीचे भाव वश्व त्यांच्या कथेने अधोरे खत केले आहे. त्यांच्या कथेतील स्त्रियां सोशीक, समंजस आ ण कष्टाळू आहेत. घर-कुटुंब आ ण संसाराकडून त्यांच्या माफक अपेक्षा पूर्ण न झाल्यामुळे त्या दुःखी आहेत. ल लता गादगे यांच्या कथांचे वै शष्ट्य म्हणजे मूकब धर, वेडसर, भोळसट अशा दुर्ल क्षत स्त्रियांच्या दुःखाला वाचा फोडण्याचे काम त्यांनी केले आहे. ग्रामीण जीवनातल्या स्त्रियांची अस्सल अनुभूती त्यांच्या कथांतून येते.

v. Any other information

Signature of the Principal Investigator

Principal
(Seal)